

Redactie

R. J. W. BEUKER
W. F. DUISENBERG
MEJ. A. M. M.
v. d. HORST
P. G. POSTMA
L. L. THOLEN
H. R. ZIEKENOPPASSER

nostra

nr. 20 juni 1972.

Redactie en
administratie
Blad van de
economische faculteit
Universiteit van
Amsterdam
Jodenbreestraat 23
kr. 2167

OPGETREDEN ALS GAST: IDS HAAGSMA

Ooit eens - het moet in '65/'66 zijn geweest - heb ik 'ns economie gestudeerd. Verkeerde keuze. Ach, hoe gaat dat. Je doet eindexamen en in de overwinningsroes van het slagen besluit je maar economie te gaan studeren. Wist jij veel?! Het was nog de tijd van colleges in de Doopsgezinde Kerk en de aula van de Lutherse Kerk. Met hardboard plankjes waarop je schrijven kon bij gebrek aan tafeltjes. Met een slecht werkende geluidsinstallatie die om de haverklap uitviel hetgeen voornamelijk te wijten was aan de draadloze microfoon.

Nog zie ik het allemaal voor me. Als de dag van gisteren voel ik me nog zitten in de ouderlingenbanken van de Doopsgezinde Kerk aan de Herengracht, met het plankje op m'n schoot. Het was voorjaar, de bomen werden al vaalgroen, het begon al een beetje te trillen in het bloed - en nog hoor ik professor **Van der Schroeff** z'n college geven. Hij gaf een voorbeeld van waardevrijheid in de wetenschap. Langzaam bewoog hij zich achter het katheders vriendelijk blikkend naar zijn moeizaam schrijvend publiek.

"Als u later ooit eens opdracht krijgt van een bepaalde organisatie - een geheel denkbeeldige opdracht overigens - om de meest efficiënte manier te onderzoeken waarop hasjish of opium over Nederland gedistribueerd kan worden, dan behoort men als econoom niet de vraag te stellen of dat wel of niet goed is, maar men behoort gewoon te bekijken hoe die distributie het best kan verlopen. Dat houdt dus in: bekijken of het bijvoorbeeld met helikopters moet, of per vrachtauto. De ethische vraag is geheel niet in discussie. Dat moet u aan anderen overlaten".

Het vreemde van de situatie van toen vind ik niet dat Van der Schroeff dat toen allemaal zei. Dat mag hij van mij gerust doen. Het verontrustende is wel dat niemand in de zaal erop reageerde.

Ik was het maar één enkel persoon, die met zijn linkerhand in de zak van zijn blauwe blazer had opgemerkt: 'Maar professor, dat zie ik anders...'. Niets van dat.

Sindsdien is er veel veranderd. De bomen worden nu alweer groen, de revolutie is mislukt en het collegegeld wordt duizend gulden om maar iets te noemen. Misschien ben ik erg ongenueanceerd, erg doordrammerig, maar het lijkt me dat de economen in al dit tijd weinig veranderd zijn. Het beeld dat een 'econoom' voor de buitenwereld heeft, is weinig inspirerend: het is een duffe, goeie vakidoot die met cijfertjes werkt en verder eigenlijk niet veel anders aan z'n kop heeft. Moeilijke problemen van sociale en ethische aard laat ie wel aan anderen over.

Ik weet wel - dit alles heeft veel weg van een te gemakkelijke en te oppervlakkige generalisatie.

Maar kijk eens aan. Toen ik de uitnodiging kreeg om een artikel voor *Rostra* te schrijven, dacht ik: kom, laten we 'ns in de problematiek van deze faculteit duiken. Wat doe je dus? Je slaat er *Rostra* en *Folia* op na - en je komt van een

koude kermis thuis. Het is haast te mooi om waar te zijn: alles lijkt er Pais en vree in de zesde faculteit. Een rel zal je er nauwelijks vinden, of het moet de bezetting van de aula zijn die enkele maanden terug heeft plaats gevonden. Een uitstekend stukje publiciteit overigens. Zij het dan met dit nadeel dat het allemaal wat laat komt, in een tijd waarin mensen wat tegen bezettingen beginnen aan te hikken. Maar dat zou op zichzelf natuurlijk geen reden zijn zo'n stunt na te laten. Maar wat lees ik dan in *Rostra* nummer 17: '*Het Bestuur van de SEF spreekt zijn verontwaardiging en afkeuring uit over de bezetting van de Aula (...). Er zijn voldoende mogelijkheden om te protesteren, en dit was er niet een van*'.

Nu kun je alles van die bezetting zeggen, maar zeker niet dat het geen vorm van protest zou zijn. Dank je de koekkoek: het is een uitstekende vorm van protest zelfs. Protest heeft namelijk pas effect als het gehoord wordt - en dit werd zeer zeker gehoord. Als men dan ook nog bedenkt dat studenten heel weinig machtsmiddelen tot hun beschikking hebben, dan kun je een bezetting zeer goed verklaren en gebruiken. Neem een arbeider, die kan altijd nog gaan staken (nou ja...) maar een collegestaking is als machtsmiddel weinig voldoende. Protest met pressie (dat wil zeggen: effectief protest) is voor een student heel moeilijk te realiseren. Een bezetting is één van dit middelen. Of het leuk overkomt bij de autoriteiten, dat is een heel ander ding, maar protest is per definitie nooit leuk.

Door het commentaar van officiële studentenzijde geven de economen zichzelf weer een brevet van gezapigheid. Een brevet dat hun oudere, reeds afgestudeerde collega's al jarenlang bezitten. Voor de buitenstaanders is het vaak zo dat een econoom overal maar achteraan blijft rennen met zijn gecijferd en getheoretiseerd.

Begrijp me goed - ik wil niks kwaads zeggen van dat gecijferd en getheoretiseerd. Dat is heel goed allemaal, heel mooi zelfs en best wel knap.

Maar het is niet voldoende. Jarenlang hebben de economen ons beziggehouden met groeimodellen. Heel keurig, heel netjes hebben ze uitgerekend dat hoe groter de groei, hoe groter - ja, zelfs cumulatief groter - de welvaart wordt. Mooie berekeningen en tabellen gaven aan bij welk percentage groei welk percentage vergroting van de welvaart voortvloede.

En nu, ja nu komen we opeens tot de ontdekking dat het allemaal wel klopt, maar dat er toch ook weer een keerzijde aan zit. En wie komt daar op? Was het een econoom die een fantastisch stuk goodwill bij het grote publiek ging kweken? Wel nee, meneer *Meadows* is geen econoom maar een stille vakgek van het Massachusetts Institute of Technology. Kon een econoom daar dan niet opkomen? Blijkbaar niet, de economen hebben het te druk met hun cijfertjes.

Het cijfer is hun magie. Alles wordt maar in cijfers uitgedrukt. En het is allemaal heel hanteerbaar. Je kunt er goede theorieën mee maken. Maar een werkloosheidscijfer van 100.000 - ik noem maar even een zijstraat - wat zegt dat nou precies?

Is dat erger dan een werkloosheidscijfer van 75.000? Voor de econoom ogenschijnlijk wel. Doch wie zal zeggen dat een bepaalde groep werklozen - in Groningen bijvoorbeeld - er niet erger aan toe is dan een andere groep en dus veel meer leed ondervindt.

De gewone televisie-kijkende leek zit maar tegen al die cijfers aan te kijken. Geloof het ook best dat economen knappe bollebozen zijn. Maar ze hebben er nauwelijks een boodschap aan. Het zou dan ook prettig zijn als economen zich wat meer op hun werk gingen bezinnen.

En van mij hoeven het dan echt geen radicale marxistisch georiënteerde brallers te worden. Liever niet zelfs. Maar een beetje meer kritisch denken over eigen werk; dat iets meer afstemmen op een breder publiek - lees: dienstbaar maken voor een breder publiek - en zich constant af te vragen wat ze nu wel aan het doen zijn.

Ze hoeven echt niet alles over te laten aan andere wetenschappers.

Ze zouden bijvoorbeeld wat meer vragen op colleges kunnen stellen. Of een bezetting niet zo maar een, twee, drie in gezapige termen af te keuren.

Maar och, wie ben ik die dit schrijft...

Per slot vind ik het leukste detail dat ik me van de colleges van Van der Schroeff herinner, het feit dat de microfoon steeds uitviel en de bomen groen werden. En niet zijn rare redeneringen. Ook ik stelde toen geen vraag.

Ids Haagsma

MIDDENSTAND EN GROOT-INDUSTRIE

Verslag van een gastcollege van Prof. Dr. A. Gutersonn.

De zaal was geheel bezet door driedelig grijs zakenlieden. Dames in bont en parfum (1) en studenten in kleurige truien (12) zorgden voor te schaarse kleuraccenten. De afwezige docenten deden zichzelf tekort.

Tegenover de relatief grote continuïteit van het industriële bedrijf staat de beperkte levensduur van het midden- en kleinbedrijf. In Zwitserland bleken ongeveer de helft der in 1929 geïnventariseerde middenstandsbedrijven in 1939 nog door dezelfde families te worden beheerd. Hiertegenover staat een opvallende regeneratie door nieuwe vestigingen. De persoonlijke inzet ligt ver boven het gemiddelde.

Veranderende maatschappij

Kon de middenstand vroeger wortelen in een stabiele omgeving, de mobilisatie van de mens heeft een functionalisering van het bedrijf noodzakelijk gemaakt. Niet langer bepaalt de persoonlijke relatie de omzet, maar de prestatie van de ondernemer, opgevat in functionele betekenis.

Productie-technische verklaring van het voortbestaan van het handwerk schiet tekort, als wij waarnemen dat het ambacht enerzijds sterk wordt gemechaniseerd, anderzijds vooral in de voorbereidende fasen van de produktie in het groot direct wordt betrokken. 40% der orders voor ambachtsbedrijven is afkomstig van de industrie.

Bedrijfsomvang is geen onderscheidend kenmerk. Er bestaan zeer kleine bedrijven, die in serie en op voorraad produceren. Anderzijds produceren zeer grote machinefabrieken (Sulzer voor de Nederlandse marine) op bestelling.

De vraag geeft de doorslag

In de praktijk zien wij een grote concurrentie der bedrijfsvormen. Stijging van de koopkrachtige vraag loopt parallel met een toename van het aanbod naar omvang, type en kwaliteit.

De vraag van de consument echter is zeer sterk geïndividualiseerd. Kan de ene consument zijn garderobe completeren met schoenen zó uit de fabriek, een ander zal, door noodzaak of smaak gedreven, aan maatwerk de voorkeur geven.

Voor de analyse maken wij gebruik van begrippen als probleemloze vs probleembelaste goederen. Deze goederen-categorisering verschilt naar tijd en naar consument. Werd vroeger het advies van de apotheker gevraagd over pijnstillers en Vitaminepreparaten, tegenwoordig halen wij ons aspirant en de vitamine C-pillen wel bij drogist of supermarkt.

Bedrijfskarakteristiek

Naar aanleiding hiervan kunnen wij onderscheid maken tussen het grootbedrijf en de middenstand:

Het grootbedrijf produceert in grote series, zonder dat de toekomstige gebruiker individueel bekend is. Individuele eisen kunnen slechts tegen hoge kosten worden ingewild. De produktiviteit is hoog, de voortstuwingsnel: probleemloze goederen.

Het middenstandsbedrijf biedt de consument ideaal-typisch die goederen-variatie, die de consument tot hoger bevredigingsniveau brengt. Deze geïndividualiseerde prestatie zal in een hogere prijs haar subjectief hogere kwaliteit weerspiegeld moeten en kunnen zien. Opgemerkt moet worden, dat de middenstander dan niet alleen passief moet wachten op wat de klant zegt te willen, maar door creatieve interpretatie van diens wensen naar betere bevredigingsmiddelen moet zoeken.

Deze criteria zijn van toepassing zowel op de voortbrenging van goederen in engere zin, als op de diensten-sector, maar ook op de handel.

Hieruit volgt de noodzaak tot het stellen van verschillende doelstellingen voor de beide bedrijfstypen, die niet meer kunnen worden gezien als concurrenten, rivalen en economische tegenstanders, maar als complementaire oortheden. Met deze visie in overeenstemming is het feit, dat juist in de onmiddeellijke nabijheid van het warenhuis (grootbedrijf) de speciaalzaak (individualiserend middenstandsbedrijf) floreert.

Evaluatie en prognose

De vergelijking van de taakvervulling van deze bedrijfstypen kan slechts gebeuren op basis van gelijke basis-kwaliteiten. Als de middenstand voor zijn leerlingstelsel afwacht, tot de industrie de meestbelovende krachten heeft weggezoeken, kan van deze gelijke basis geen sprake zijn. Deze gelijke basis zal ook ten aanzien van beloning en vooruitzichten moeten gelden.

(vervolg op pag. 3)

UNCTAD III

Wat valt er in dit stadium — na drie weken overleg — te zeggen over het verloop van de wereldhandelsconferentie? De algemene debatten zijn gehouden, de woordvoerders van landen en instellingen hebben hun zegje gezegd en op het ogenblik wordt binnen de Commissies beraadslaagd. Over het succes van de eerste fase van het overleg lopen de meningen uiteen van „niet teleurstellend” tot „een volkomen mislukking”.

De beoordeling van het verloop van de conferentie hangt af van hetgeen men van het overleg verwacht. Van zo'n mammoet-overleg, waaraan meer dan 2000 afgevaardigden uit 142 landen deelnemen, mag men geen pasklare oplossingen voor de gecompliceerde problemen verwachten. Wat men echter van zo'n conferentie wel mag verwachten zijn algemene principebesluiten die later, uitgewerkt in overeenkomsten, uitgevoerd moeten worden. Zo lang men op de wereldhandelsconferentie vrijblijvend kan praten en resoluties voor kennisgeving kan aannemen, blijft UNCTAD een „United Nations Club of Talk and Discussion”: een wat groot uitgevallen debat-club.

Van een bereidheid bij de rijke landen het ontwikkelingsprobleem te beschouwen als een vraagstuk van de eerste orde, is helaas niet veel gebleken.

Binnenlandse problemen blijven alsnog alle aandacht opeisen en ieder land heeft zo zijn eigen excuses om de ontwikkelingsinspanning niet op te voeren. Het concentreren op binnenlandse problemen wordt realistisch genoemd en de realisten durven zelfs te zeggen, dat de arme landen bij het formuleren van hun eisen meer rekening moeten houden met de haalbaarheid er van. De rijke landen bepalen dus de haalbaarheid van een eis door ze eerst te beoordelen tegen de achtergrond van hun nationale en regionale belangen.

Aktie-groepen wijzen op de mogelijkheid van een confrontatie, waarbij de Derde Wereld concessies van het Noorden zou kunnen afdwingen en, mocht dit geen succes hebben, zij zich zou kunnen isoleren. Mijns inziens is dit machtsmiddel — helaas — niet zo groot. De „groep van 77” vormt geen homogene eenheid, maar is een monsterverbond tussen landen die slechts één feit gemeen hebben: een laag inkomen per hoofd. Bovendien zijn zij meer afhankelijk van ons dan wij van hun. In 1970 ging, volgens cijfers van het GATT, 18,6% van de uitvoer van het geïndustrialiseerde Westen naar de ontwikkelingslanden. Dit kwam overeen met 69,9% van hun invoer. 18,6% van de invoer van het Westen kwam uit de Derde Wereld, wat correspondeerde met 72,4% van hun uitvoer.

Verder bestaat het exportpakket van de arme landen uit producten waarvan de inkomenselasticiteit van de vraag zeer gering is (met uitzondering misschien van aardolie en enkele mineralen).

De arme landen staan zwak en wij misbruiken de situatie. De doeleinden van de economische politiek blijven nog steeds te veel gericht op onze nationale en regionale belangen. Zo lang de politieke mentaliteit in het Noorden niet verandert mag men van UNCTAD-bijeenkomsten niet veel verwachten.

WAHAB.

CORRESPONDENTIE

J.W.M.: Voor ons hoeft het OBAS-huis óók niet op de monumentenlijst.

SPAREN, INVESTEREN EN DE CLUB VAN ROME

Verslag van een gastcollege door drs. F. Muller

BABYLON

In opdracht van de Club van Rome is bij M.I.T. een wereldmodel ontwikkeld, teneinde na te gaan, aan welke begrenzings- en groei van onze produktie onderhevig is, en wat er gebeurt als wij die grenzen naderen of overschrijden. Met andere woorden wat er gebeurt als de lijntjes van onze grafieken van het bord af lopen.

Forrester en Meadows hanteren een model in fysieke grootheden, met een eigen notatie, die bovendien is afgestemd op een zelf-ontwikkelde computertaal.

Ook de economie kent haar groei-modellen, waaraan de namen der groten, HARROD, HICKS, SOLOW e.a. zijn verbonden. Gezien de relevantie en betekenis der beide wereldmodellen is het nuttig na te gaan of er vertaalbaare elementen van beiden bestaan. Deze elementen worden in het volgende naast elkaar gepresenteerd. Eerst vinden wij de ons vertrouwde notatie. Daaronder staat de notatie van Forrester.

$$(1) K(t) = K(t-1) + I(t)$$

$$(2) I(t) = s*Y(t-1)$$

$$(3) K(t) = k*Y(t)$$

K = kapitaalgoederen; I = netto-investeringen; t = tijdsindex s = spaarquote; k = kapitaalcoëfficiënt; Y = nationaal inkomen

$$(1) CI.K = CI.J + DT*(CIG.JK - CID.JK)$$

$$(2) CIG.JK = (P.J)*(CIM.J)*(CIG.N)$$

$$(3) Y.J = CI.J / NREM.K$$

$$(4) CID.KL = CI.K * CID.N$$

Punten in symbolen scheiden het kernsymbool van zijn indices; N = index voor normale waarden; J, K en L = opeenvolgende tijdsindices; JK = symboolwaarden gesommeerd over het tijdvak tussen J en K; CI = capital investment; CIG = capital investment generation; CID = capital investment discard; DT = jaarfraction waarna de berekening moet worden herhaald; CIM = capital investment multiplier; P = population; MSL = material standard of living; NREM = natural resource extraction multiplier; CIR = capital investment ratio

JERUZALEM

Wij merken op, dat NREM overeenkomt met K, echter met dien verstande, dat in de economie K als constante wordt opgevat. Dit is niet het geval bij Forrester en Meadows. (3)

In vergelijking (2) mag bij benadering worden gesteld dat CIM = MSL. Na substitutie wordt dan $P.J * MSL.J = Y.J$, waarna wij in CIG.N de spaarquote s herkennen.

SODOM

Nader werd ingegaan op bevolkingsvergelijkingen uit het Forrester model, waarbij de sterfte werd opgebouwd uit sterfte-factoren ten gevolge van voedselschaarste, verontreiniging en bevolkingsdruk naast een normale sterfte.

AMSTERDAM

Als wij de kwantitatieve uitkomsten van de berekening in eenvoudige cijferrelaties weer geven luiden die als volgt. De wereldproblemen worden vóór het jaar 2100 „opgelost”, ongeacht ons beleid. In het dan ontstaande evenwicht is plaats voor één miljard mensen. Twee van de drie thans op aarde levende mensen zullen dus door de sterfte-factoren honger, verstikking of vergiftiging of simpele moord (= oorlog) plaats moeten maken bij ongewijzigd beleid. Dit ongewijzigd beleid kan tot een maximum-populatie leiden van 5,7 miljard. Vijf van elke zes mensen zullen dan op dezelfde manier het veld moeten ruimen.

Is het overdreven om te stellen, dat de 55 miljoen slachtoffers van de laatste wereldoorlog, waarbij inbegrepen de 6 miljoen van de concentratie-kampen slechts een adagio molto cantabile vormen voor de geschiste problemen?

Verbaast het iemand, dat de zaal, ten overstaan van zulke gigantische dreigingen met escape-mechanismen reageerde, en aan de zeggingskracht van de gegevens wou gaan morrelen? Pogingen overigens, die schipbreuk leden aan de hardheid der data, het gelijkloeiend eindresultaat bij verschillende veronderstellingen en de monosyllaben van de inleider.

Zo ooit, dan geldt thans ten aanzien van deze modelresultaten; periculum in mora! Op onze generatie rust de onwelkome taak een beleid te formuleren en door te voeren, dat de aanpassing naar beneden met de minste pijn kan doen geschieden. De va-

(vervolg op pag. 3)

Piet Wagenaar

een kennismaking

Piet Wagenaar is de nieuwe studentenvertegenwoordiger in het dagelijks bestuur van onze faculteit, opvolger van Joost Menger. Alle reden om hem aan U voor te stellen.

„Hoe ben je er eigenlijk ingerold? Je stond toch niet op een opvallende plaats op de kandidatenlijst.”

„Dit ligt aan het verkiezingssysteem; het doet er weinig toe op welke plaats je staat, afgezien van nummer één. De combinatie van partij en voorkeursstemverkiezing maakt dit mogelijk. Het ligt voor de hand dat in het dagelijks bestuur iemand van de Werkgroep gekozen wordt, omdat deze de meest neutrale positie inneemt.”

„Hoeveel tijd kost het je en waaruit bestaat het meeste werk?”

„Om te beginnen wordt er wekelijks vergaderd met Jongman (voorzitter) en Woudhuysen (secr.), waarbij alle lopende zaken, binnengekomen brieven e.d. worden behandeld. Wij zijn uiteraard niet het beleidsbepalende orgaan, dat is de faculteitsraad. De werkzaamheden van het bestuur liggen vooral op het uitvoerende vlak. Op het ogenblik is het nog niet zo druk, maar ik verwacht dat mijn werktijd op den duur al overeenkomen met die van kandidaatsassistenten.”

„Je krijgt geen vergoeding?”

„Nee, dat heeft de Brauw ingetrokken. Voor financiële vergoeding aan studentenvertegenwoordigers in faculteitsraad en bestuur mag geen formatieplaats meer worden gereserveerd. Uiteraard ben ik het daar niet mee eens. Ik ben bang dat deze maatregel gericht is op een afbouw van de Veringa-structuur. De studenten zullen eventuele komende pogingen van de regering, gericht op het terugdraaien van het democratiseringsproces binnen de universiteit, scherp in de gaten moeten houden.”

„Waaruit bestaat je inbreng?”

„Mijn taak is vanzelfsprekend het studentenbelang te vertegenwoordigen. Maar de problematiek is zo uitgebreid, dat een behoorlijke inwerkperiode is vereist voor je in de diverse zaken een standpunt kunt innemen.”

„Kun je daar dan t.z.t. op terugkomen?”

„Ik ben van plan om in volgende ROSTRA'S op allerlei zaken die de faculteit én iedere student aangaan, terug te komen. Nú zijn er acties met betrekking tot de duizend gulden, de hearing van de structuurcommissie moet nog plaatsvinden en dergelijke. Maar als deze ROSTRA verschijnt zijn die al achter de rug; het heeft daarom weinig zin op ontwikkelingen vooruit te lopen, zolang de posities nog niet bepaald zijn.”

Piet is 23 jaar, heeft uitstel van militaire dienst en komt uit Amsterdam. Hij doet aan voetballen en Noordzeevissen, want dat staat sportief, maar gaat eerst met vakantie naar Joegoslavië, alwaar hij onder meer inzicht hoopt te krijgen in de werking van het systeem van de arbeiders-productie-coöperaties.

Zijn favoriete schrijvers zijn W. F. Hermans („Sadistisch Universum vond ik erg goed”), Wolkers („Kort Amerikaans”), Mulisch („Bericht aan de Rattenkoning”), en houdt van Latijns-Amerikaanse muziek, samenhangend met zijn belangstelling voor Latijns-Amerika in het algemeen.

Als vijfdejaarsstudent hoopt hij ondanks de werkzaamheden volgend jaar af te studeren. Daarna wil hij nog een paar jaar in het buitenland studeren.

Hij verwacht in zijn bestuurswerk veel contacten te hebben met commissies, hoogleraren en medewerkers en heeft deze contacten tot nu toe als bijzonder plezierig ervaren.

P.P.

EEN NIEUW DOCTORAAL STUDIEPROGRAMMA?

Een dezer dagen zal de onderwijsprogramma-commissie haar werkzaamheden afsluiten met het uitbrengen van een voorstel aan de faculteitsraad om na de propedeuse en de kandidaatsstudie ook de doctoraalstudie te hervormen.

Wat zijn de belangrijkste punten uit de voorstellen?

Een belangrijk uitgangspunt was, dat wil men aan de economische faculteit afstuderen, men in het doctoraalprogramma 50% van de studie zou moeten wijden aan een aantal vakken gekozen uit de zogenaamde economische vakken. Deze vakken zijn de in onze faculteit traditionele sociaal en bedrijfseconomische vakken met slechts enkele ondergeschikte wijzigingen. De commissie heeft wel ooit voor ogen gehad deze traditie eens door te lichten en tot een nieuwe indeling en eventueel een combinatie van deelgebieden te komen, het is haar echter niet gelukt deze materie helemaal onder de knie te krijgen. Onder de andere 50% kunnen ook vakken vallen uit andere faculteiten, zodat voor degenen die dat wensen een multi-disciplinaire aanpak mogelijk lijkt.

Een ander uitgangspunt was, dat naar keuze van de student verdieping en specialisatie mogelijk moest zijn. In een eerder stadium was de verplichting om met name genoemde vakken te bestuderen al afgeschaft. In het kandidaats wordt men geacht een voldoende brede basiskennis te hebben vergaard. Specialisatie acht de commissie in het doctoraal mogelijk bij zes vakken en een scriptie.

Hiervan moeten twee onderdelen op het niveau van het grote tentamen bestudeerd worden. Een onderwijstechnische bijzonderheid hierbij is dat om aan werkcolleges of projectgroepen in het kader van de grote tentamen te kunnen deelnemen een klein tentamen in het betreffende vak moet zijn afgelegd.

De commissie ging uit van een netto studietijd voor een klein tentamen van 300 uur, wat bij een groot tentamen nog gevolgd zou moeten worden door 450 uur. Aan een onderdeel waarin men tenslotte een groot tentamen aflegt wordt dus 750 uur besteed. Alles tezamen rolt hieruit, bij een netto studietijd van 1500 uur per jaar, een studieduur van twee jaar voor het doctoraalprogramma.

Een voorstel dat ingrijpende gevolgen zou kunnen hebben als men er uitvoering aan weet te geven is dat de commissie zich uitspreekt voor regelmatige toetsing van het tijdsbeslag dat een groot of klein tentamen betekent voor de student. Dit houdt in dat de hoogleraren soms een veer zouden moeten laten of er een schepje bovenop moeten doen. De studenten dan natuurlijk ook.

Enkele details nog de stage is facultatief en zal onder nog nader te omschrijven voorwaarden compensatie kunnen krijgen in de vermindering van het aantal kleine tentamen met één. De beoordeling hiervan wordt toegeedeeld aan de onderwijscommissie. Een projectgroep zou het werkcollege kunnen vervangen. Er zal naar gestreefd worden dat colleges twee keer per jaar in een korte periode gevolgd kunnen worden.

Anderhalf jaar heeft de commissie zich met het opstellen van dit programma bezig gehouden. Op enkele wijzigingen na heerste er de eensgezinde wil om de zaken eens goed aan te pakken. Buitenstaanders zullen zich echter teleurgesteld voelen nu zij slechts enkele niet eens zo ingrijpende wijzigingen in de oude opzet van het doctoraal aantreffen. Met name het tegen elkaar afwegen van het gewicht van de bestaande onderdelen en eventuele prioriteiten hierin bleek een onontwarbaar probleem. Enerzijds omdat men uitging van de vrije keuze, anderzijds mis schien ook wel omdat in een zo grote commissie, zij het niet direct tegenstrijdigheid van opvattingen, dan toch wel een veelheid van opvattingen heerste. De democratische gang van zaken leidde zo tot een slechts marginaal wijzigen van de situatie in het verleden.

Over de toegezegde hearing wordt niet ge-rept. De voor de economische sociologie voorgestelde regeling werd in de laatste fase van de opstelling van het rapport vastgesteld, zonder dat de studenten die daar direct bij betrokken zijn de gelegenheid hebben gehad hiervan kennis te nemen, terwijl hiervoor toch wel een afspraak was gemaakt.

Het rapport van de commissie zal verkrijgbaar zijn bij het faculteitsbureau.

Ronald Steur

MIDDENSTAND (vervolg)

Is aan deze eisen voldaan, dan komt de persoonlijkheid van de middenstander in het voortdurend contact met de consument tot ontplooiing en dienstverlening van eigen type. Bij de verwachte ontwikkeling van de welvaart en de toenemende individualisering der eisen van de vraagzijde, die zowel de industrie als de finale consument omvat, is de prognose zonder meer gunstig te noemen. Voorwaarde is dan echter wel, dat de scholing aan de zijde zowel van middenstander als van consument met die welvaart gelijke tred houdt of daarboven uit gaat.

In deze relatie kan de individuele relatie tot de omgeving in functionele vorm worden heroverd. Ook het besef telkenmale een afgeronde prestatie te moeten leveren draagt bij tot opheffing van de vervreemding die de industriële deelprestaties kenmerkt.

TH

CLUB VAN ROME (vervolg)

riabelen die onherroepelijk verlaagd zullen moeten worden zijn

- bevolking
- grondstoffenverbruik
- vervuiling

DEN HAAG

In deze context doet de beperking van de kinderbijslag voor het eerste kind lachwekkend inadekwaat aan.

TH

CONTRACYCLIEK EN DE BONDREPUBLIEK

Verslag van een gastcollege door Prof. Dr. Dr. h. c. F. Neumark

DOELEN

Het belangrijkste konjunctuur-politiek instrument van de Bondsrepubliek wordt gevormd door het Gesetz zur Förderung der Stabilität und des Wachstums der Wirtschaft. Paragraaf 1 hiervan schrijft de regering de gelijktijdige realisatie van het volgende doel-pakket voor:

- stabiele prijzen
- bestendige en gepaste groei
- betalingsbalans-evenwicht
- full employment

Jammer genoeg wordt niet onderkend, dat full-employment niet hetzelfde is als over-employment. Sedert 1968 is de werkloosheid nooit groter geweest dan 1% van de Duitse beroepsbevolking. Daartegenover staat de tewerkstelling van 2 miljoen gastarbeiders. De regeringsgarantie op volledige werkgelegenheid (ook nu niet meer dan 0,8% werklozen!) leidt in het algemeen tot overemployment en dus tot inflatoire tendensen.

Achteraf moet ook worden betreurd, dat in het doelpakket niet tevens een vermindering van de ongelijkheid in de inkomensverdeling is opgenomen.

MIDDELEN

In de Bondsrepubliek speelt de kredietbeperking geen rol van betekenis, omdat de Centrale Bank volstrekt onafhankelijk van de regering opereert. Het arbeidsterrein voor de konjunctuurpolitiek is dus beperkt tot ontvangsten en uitgaven van de overheid. De voorkeur moet daarbij uitgaan naar de belastingpolitiek.

Aan de uitgavenzijde bestaan slechts zeer beperkte mogelijkheden, omdat programma's op het gebied van milieubeveiliging, verkeer en sociale organisatie niet goed uitvoerbaar zijn, als zij aan de konjunctuur worden opgehangen. Toch kan wel iets worden bereikt, door nieuwe programma's niet in de hausse te initiëren. De Minister van Financiën heeft de bevoegdheid dergelijke programma's zodanig te temporiseren of te seponeren. In beide gevallen gaan de geldmiddelen die ervoor bestemd waren naar de rekening van de Centrale Bank voor Ministerialsperffugnis-hoofteffekontjunkturausgleichs-sonderücklage, waar zij worden bevroren.

Van de belastinginstrumenten is de BIW dubieus. Bij inflatie geeft verhoging ervan een versterkte opwaartse druk op de prijzen. Zij werkt dan procyclisch. In de recessie geeft verlaging echter geenszins een waarborg voor prijsverlaging.

Investeringsfaciliteiten in het fiscale vlak werden door de ondernemers steeds in dank aanvaard, zonder dat langs deze weg ook investeringen tot stand kwamen. Daarom is het instrument in 1970 afgeschaft.

Hierna blijft, als effectief middel alleen de Körperschaftssteuer (= vennootschapsbelasting) over. Dit instrument kan door middel van de Rechtsverordnng snel door het parlement worden geloozd, waardoor een slagvaardig beleid mogelijk is. Het mes snijdt ook onmiddellijk, omdat de 1% verhoging over alle nog niet voldane termijnen van de vpb en inkomstenbelasting verschuldigd is. Ook deze opbrengst wordt bevroren.

NIXON

Het échec van Nixon — naast dat in Vietnam — moet worden verklaard door het ten onrechte toepassen van een restrictieve uitgavenpolitiek, in plaats van belastingverhoging. (Eenzelfde verwijt moet de regering Biesheuvel worden gemaakt - red.)

BRANDT

De regering van de Bondsrepubliek wordt door Ministerialbeiräte, een Sachverständigen ausschuss en een Konjunkturrat ter zijde gestaan. De Centrale Bank adviseert haar ter zake. Betreurd moet worden, dat het instrument van belastingverhoging ook hier niet daadwerkelijk is gebruikt. Men koos voor de terugbetaalbare vorm. De terugbetaling per 1 juni 1972 zou conjunctureel wel eens minder opportuun kunnen zijn. Grondwettelijk is de overheid (Bund, Länder und Gemeinden) verplicht een financiële planning voor 5 jaren te maken. Op gemeentelijk niveau komt hier nog maar weinig van terecht. Doordat de gemeenten een vaste retributie van de belastingopbrengsten krijgen, neigen hun bestedingen ertoe procyclisch te werken.

Hoewel de overheid de bevoegdheid heeft, de kredieten voor de (lagere) overheid met 20% te beperken, alsmede rentevoet en emissiekoers te begrenzen, is hiervan geen gebruik gemaakt. Indien Brandt dan ook bij een volgende verkiezing mocht striukelen, zal dat stellig niet over de Ostopolitik zijn.

UITLUI

Dit is het laatste nummer van ROSTRA, dat U dit jaar ontvangt. Het is ook het laatste nummer, dat deze redactie verzorgd heeft. Wij willen dan ook graag verantwoording afleggen over het redactionele beleid dit jaar.

Wij hebben dit studiejaar zeven nummers uitgebracht in de uitvoering zoals dit nummer; daarnaast hebben wij een speciaal nummer ter gelegenheid van het vijftig-jarig bestaan van de fakulteit uitgegeven. Dit „groene boekje" was — in een oplage van 3500 stuks — de enige publikatie over en bij dit jubileum, dat door de Fakulteit of enig andere instantie is uitgegeven. Het is onder meer als officieel persbericht van de Universiteit aan circa tweehonderd journalisten en periodieken gezonden; alle duizend leden van de Kring van Amsterdamse Economisten, alsmede bezoekers van enige festiviteiten gedurende het jubileum hebben het ontvangen. Daarnaast hebben ministeries en bibliotheken van hun belangstelling voor dit nummer blijk gegeven. De reacties waren van hoog tot laag zonder meer uiterst plezierig.

Doch de reacties op de overige zeven nummers waren minimaal: wij zijn er dan ook trots op dat wij dit jaar geen enkele ingezonden brief hebben gekregen — alle prikkelende opmerkingen en stukjes ten spijt. Hooguit kwamen er reacties van een of andere Fakulteitsraadslid! ROSTRA moet zich beperken tot de achtergrondinformatie. Slechts de Kritiese Economisten en later de Aktiegroep Economisten hebben deze functie van een fakulteitsblad begrepen. De redactie van Propria Cures heeft er óók nog zij het op ons verzoek een juist gebruik van gemaakt. Wij probeerden zo veel mogelijk verschillende geluiden uit de Fakulteit in ROSTRA te laten doorklinken.

Wij hoopten een blad te maken dat zijn lezers zou bevallen, doch wij werkten in een luchtdig wat de wensen van die lezers betrof. Binnen een fakulteit, waar bliken ervaringen zelfs de mededelingenrubriek „economie" in Folia Civitatis niet of slecht gelezen wordt, maken wij ons geen illusies! Desondanks hebben met plezier aan ROSTRA gewerkt; wij wensen onze opvolgers veel succes!

Redaktie

Trip mee met P.P.

(van een onzer redacteurs)

Bij uitgeverij Allert de Lange verscheen één dezer dagen het boek TREINTRIPS voor NS tienertoer- en Kriskraskaart geschreven door onze redakteur/mentor en óók student Paul Postma.

Het boekje geeft acht trips per trein door verschillende streken van Nederland; het beschrijft wat er direct vanuit de trein is te zien („zeer verrassend als je 't effe weet") en wat er te zien, te doen en te beleven is in de beschreven plaatsen binnen een loopafstand van tien minuten van het station; variërend van oudhollandse markten tot een kasteel-met-ophaalbrug waar nog een echte barones woont. Een reisgids dus met de trein als uitgangspunt. Handig voor wie een tienertoer- of kriskraskaart heeft, maar een gewoon bruin spoorkaartje mag ook.

We zochten de schrijver op in zijn riante villa aan de Apollolaan.

„Heb je alle trips zelf gemaakt? Zelf getript, zogezegd?"

Hij knikt peinzend. „Zelf getript, ja, alle acht."

„En hoe kom je aan al die gegevens?"

„Om te beginnen wist ik behoorlijk wat leuke plekjes en stadjes, waar je met de trein zo komen kunt, maar al reizende ontdek je steeds meer. Je komt soms de meest onverwachte dingen tegen."

„Zijn er bij de spoorwegen ook toe-

ristische roetes, zoals de ANWB voor autowegen aangeeft?"

„Ja precies, in Zuid-Limburg bijvoorbeeld kun je met de trein een onge-looflijk mooie sight-seeing toer maken; dat spaart een toeringcar uit. En Twente, niet te vergeten; je vindt daar een reusachtig aantal kastelen en landgoederen, waar je uren kunt rondlopen zonder één bermtourist tegen te komen. Zutphen is ook leuk; er staat daar vlak aan de spoorlijn nog een middeleeuwse kruittoren."

„Heb je zelf veel plezier aan de trips beleefd?"

„Uiteraard! Maar het kost natuurlijk nogal wat tijd. Je studie schiet er voor een paar maanden bij in."

Lezers, helpt Paul Postma zijn studie financieren!

Paul Postma, „Trein Trips" uitg. Allert de Lange, Amsterdam 1972. 128 pgs., met foto's en kaartjes, f 6,50

SEF Algemene Ledenvergadering woensdag 7 juni. Agenda wordt nog aan de leden toegezonden. Plaats: Jodenbreestraat 23, k. 2233. Aanvang 16.00 uur.

Voor de **Studentenbeurs** blijkt grote belangstelling te zijn. Heeft U moeilijkheden met studeren? Laat U bijschrijven en vindt op die manier Uw (studie) partner!

Amerikaans bezoek. Midden juni brengt een groep Amerikaanse studenten een bezoek aan Amsterdam. In hun programma is opgenomen een ontmoeting met Amsterdamse studenten, die daartoe op maandag 19 juni worden uitgenodigd tot het bijwonen van een borrel. Belangstellenden gelieven zich z.s.m. op te geven op de SEF-Kamer.

Vanwege de grote belangstelling voor de activiteiten van de SEF, en daardoor de grote toeloop op de SEF-kamer, wordt er dringend gezocht naar studenten die ook enkele uren per dag en liefst een hele dag van 10 tot 16 uur, de SEF-kamer willen bemannen. Hoe meer studenten daaraan meewerken, hoe minder vaak de deur gesloten hoeft te zijn wanneer de normale bezetting colleges volgt (dat moet ook nog wel eens gebeuren). Ten spoedigste aanmelden op de SEF-kamer!!! Bij voorbaat dank!

Tevens wordt er gezocht naar bestuursleden voor het volgende jaar: oktober 72 tot oktober 73. Vooral aan te bevelen voor studenten die vlak voor hun kandidaatsexamen zitten, dan wel dat zojuist behaald hebben. Grote immateriële beloning! Ten spoedigste aanmelden op de SEF-kamer!!

Ekonomenborrels. Dit collegejaar zijn er drie ekonomenborrels geweest, die gekenmerkt werden door een geringe tot minimale opkomst, en desondanks een grote gezelligheid. Voor de deelnemers aan die ongedwongen samenkomsten tussen staf en studenten hebben deze borrels hun nut duidelijk doen blijken. Wij hopen van ganser harte, dat volgend jaar de borrels aantrekkelijk drukker bezet zullen zijn!!